

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Škoflje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 1

Sreda, 1. januarja 1936

Leto XI

Ob desetletnici — naprej za socializem!

Desetletnica obstoja »Delavske Politike« pomeni deset let neprestanega boja za delavske pravice in pravice vsega delovnega ljudstva, deset let dela na vzgoji razredne zavesti čitateljev, deset let pogumnega dela za socializem.

»Delavska Politika« je v teh desetih letih dosledno vršila svojo misijo, oprta na svoje zveste naročnike, na kader najboljših delavskih zaupnikov in pobornikov socializma ter sodelavcev.

Industrijski centri so postali njena oporišča in širom podeželja so gosto raztreseni njeni pristaši. Delavci in delavke, nameščenci in intelektualci, stari in mladi, pa tudi obrtniki in kmetje se zbirajo okoli nje, spremljajoč jo na njeni poti v drugo desetletje.

Hvala Vam, sodrugi in sodružice.

Priznanje Vam, ki ste spoznali veliko važnost socialističnega delavskega tiska, potrebo osvoboditve delovnega ljudstva izpod vpliva meščanskega časopisja in potrebo njegove vzgoje v socialistični miselnosti, pa ste vdarili temelj »Del. Politiki«, kot naročniki in naročnice, redni plačniki in plačnice, agitatorji in agitatorice ter brezplačni sodelavci in sodelavke.

Na Vas se ob desetletnici obračamo in Vas prosimo Vašega nadaljnjega sodelovanja.

Naš uspehi, četudi lep in razveseljiv, nas kljub temu ne sme zadovoljiti, naš načrt je, izgraditi »Delavsko Politiko«, da bo mogla popolnoma ustrezati potrebam delovnega ljudstva, da bo mogočno odmeval naš glas in postal velik naš vpliv.

Deset let vzgoje v socialističnem duhu, deset let dela na utrjevanju razredne zavesti in podžiganju k aktivnosti je, upamo, zadostovalo, da smemo danes računati ne več samo s kadrom naših zaupnikov, ampak s slehernim našim dolgoletnim naročnikom, in reči:

vsak naročnik pridobi ob desetletnici še enega!

prav tako zvestega in vestnega.

Vsak naročnik postani agitator! Agitatorji bodimo vsi, ki nam je bila »Delavska Politika« skozi deset let orožje v našem boju za mezdne, socialne, kulturne in politične pravice, pri odbijanju navalov podjetnikov na socialno zakonodajo, v stavkah in ob izprtjih, v našem kulturnem stremjenju in udejstvovanju, v boju za kmečko staro pravdo in zagotovitev

eksistence samostojnega dela, v boju za koalicijsko, stavkovno, tiskovno in volilno svobodo.

Naj ne bo delavskega stanovanja, ne obrtniške delavnice in ne vasi, kamor ne bi prihajala naša »Delavska Politika«.

Ob naši volji in delu se bo razbila moč naših nasprotnikov. Naša »Delavska Politika« je zrasla, rase in bo rasla brez fondov, katerim se ima zahvaliti meščanski tisk za svojo eksistenco,

samo z našo požrtvovalnostjo!

Vsak na svoje mesto, vsak na delo:

naprej v našo bodočnost, naprej za socializem!

Uredništvo in uprava
»Delavske Politike«.

Jubilej „Delavske Politike“

Pred desetimi leti je prvič izšla »Delavska Politika«. Izšla je sicer v privatni založbi sodrugov, vendar je verno podpirala naše socialistično gibanje. Čez pol leta pa je »Delavska Politika« prešla v last delavskega gibanja oziroma Socialistične stranke Jugoslavije ter se preselila iz Ljubljane v Maribor, kjer izhaja sedaj.

»Delavska Politika« je bila prvotno dnevnik z ozirom na razna volilna gibanja. Po preselitvi pa izhaja dvakrat na teden, ker socialni položaj našega delavstva še ne zadošča, da bi si vzdrževalo dnevnik. List je navezan samo na naročnino, dohodke inseratov in tiskovni sklad. Delavski socialistični tisk ne sme in ne more živeti od podkupnin... kakor lahko to delajo drugi listi, ki se smatrajo samo za obrt ali trgovsko podjetje. Socialistični list mora imeti svojo delavsko politiko, ta pa kapitalističnim, meščanskim reakcionarnim slojem ni všeč. Zato tako energičen boj proti delavskemu tisku povsod, kjer imajo ti sloji samoodločevalno oblast.

Težka je bila borba »Delavske Politike« v minulih desetih letih. Najhujši udarec za svobodo tiska pa je bilo izjemno stanje od 6. januarja 1929 dalje. Zaradi neznosnih političnih razmer v državi, ki so jih zakrile nam nasprotne meščanske stranke s tem, da niso umevale prave demokracije, je bila ukinjena tudi tiskovna svoboda ter uvedena individualna cenzura. Ta primer navajamo, da pokažemo, kako težko stališče je imela »Delavska Politika« že s takim poročilom, še hujše pa je bilo s političnimi in načelnimi poročili in razmotrivanji.

Vse to se je godilo zaradi nezrelosti meščanskih strank, ki so ene hotele izvajati v državi diktaturo, ene anarhijo, ne ena pa ni pojmovala prave strpne in pravične demokracije, da bi bile iz proste volje in v soglasju ustvarile moderno demokratično državo.

V teh razmerah je bila tudi individualna cenzura »logična« posledica.

Razumljivo je, da je imel delavski tisk, ki se hoče iskreno boriti

proti socialnim krivicam in za enakopravnost delavstva v državi, silno težko stališče. Čitatelji so bili časih nejevoljni, češ, »Delavska Politika« se ne upa ničesar povedati, ni bojevitit itd. Priznati pa moramo, da je večina sodrugov in sodružic vendar razumela položaj ter ostala zvesta

se »marksizem« da zadaviti, ne da bi se družabni sistem izpremenil. Kako velika laž je negacija delavskega razreda, prav dobro dokazuje razvoj v Nemčiji in Italiji. Zakaj v obeh deželah že grozi gospodarski polom, ki ategne mahoma odpihniti apostole demagogije, da delavskega razreda

v Belgiji, v Franciji, v Španiji. Celo strokovne organizacije v Zedinjenih državah so, ko so bile za delavstvo ugodne določbe Nire razveljavljene, s svojo organizacijsko močjo razveljavljene določbe praktično ohranile. V ta namen je bilo nekaj večjih stavk, ki so uveljavile zakone delavstva brez parlamenta in brez podpisa predsednika republike.

V tem duhu je v kritični dobi Delavska Politika skrbno gojila cvetko socializma, ki duhovno trdno veže vrste razredno zavednega delavstva. Ogibali smo se demagogije, ker smatramo, da je naloga Delavske Politike, da stvarno in resno vodi delavsko razredno borbo. Demagogijo in varanje javnega mnenja bomo tudi v bodoče prepuščali drugim, pač pa jo bomo ožigosali, če bi posezala zlasti v delavske vrste, pa tudi v javnem življenju sploh.

Na Delavsko Politiko je delavstvo lahko ponosno. Storila je v teh desetih letih v težkih razmerah jako mnogo. Čim dobimo politično, tiskovno in svobodo sicer, bo imela naša bodoča stranka Zveza socialističnega delovnega ljudstva Jugoslavije svoj preizkušeni organ, s katerim bo dalje vodila boj za osvoboditev delavskega razreda. Do tedaj pa razširimo svoj list, da postanemo v bližnji svobodi takoj mogočen faktor v javnem življenju.

Združujmo svoje duhovne sile za bodoče boje!

Tone Maček:

K obnovi leta

1935

Čas hiti, spet leto je minulo, še trenutek, pa bo v nepovrat odplulo. Mnogo upov stavili smo vanj v začetku, sanjali o blagostanju in napredku. Smo upali, da zdaj bo vendar krize konec, da delavec ne bo imel več prazen lonec. Pa nas je staro leto kruto ogoljalo, obljub premnogih niti ene ni držalo, k starim je še novih kriz dodalo, po vsem svetu bedo posejalo. Mesto kruha bombe je delilo, žejno zemljo s krvjo napojilo. Ni nam žal za letom, ki mineva, čas hiti, naj nihče ne okleva... Od leta starega se z zaobljubo poslovimo, da v novem, novemu življenju temelj položimo!

1936

Novo leto, svetlo leto, polno upov, polno nad, v mladi zarji si spočeto, nosiš v sebi skrit zaklad! Da s čarobno svojo silo nam izvabiš spet smehljaj, da bi bližje primaknilo obljubljeni življenjski raj! Preženi grde vse pošasti, ki z mraka še na nas preže, nas reši mamona oblasti, naj solze vse se posuše! Ker pa rešitve ni brez boja, se v novem letu združimo, le potom skupnih žrtev, znoja, si boljše čase vstvarimo!

našemu listu. Nasprotno, to moramo poudariti, »Delavska Politika« se je razširila in utrdila prav v tej dobi krize tiskovne svobode, kakor se prej niti v dobi bolj svobodne cenzure ni mogla.

Uredništvo in uprava sta tudi v najkritičnejši dobi storila vse, da se list razširi in uveljavi ter se ob tej priliki iskreno zahvaljujeta vsem, ki so kolikorotoliko ali kakorkoli podpirali list v interesu delavskega razreda in socialističnih načel.

Uredništvu Delavske Politike je bil glavni namen, da propagira socialistično ideologijo in poudarja delavske interese. Povečanje števila naročnikov v tej dobi kaže, da je bilo njega stremljenje v danih razmerah pravilno. V informacijo smo morali razpravljati seveda tudi o stvareh, ki se nas ne tičejo tako direktno. Zakaj list, ki izhaja dvakrat na teden, mora biti bolj informativen kakor, recimo, tednik in tudi vsak zaveden pristaš delavskega razreda mora biti čimbolj informiran o dogodkih v svetu.

Naš list je imel ob splošni kulturni krizi v Evropi še posebno težko nalogo, da je zavračal podlo laž, da

ni in da je samo kapitalistični razred poklican, da vodi družbo.

Poročali smo v Delavski Politiki o vseh pojavih v delavskem gibanju po svetu. Videli smo velike uspehe socialističnih gibanj v Angliji, na Danskem, Švedskem in Norveškem,

Demokracija mora priti iz ljudstva

Demokracija je temelj čehoslovaške republike. Učimo se tudi mi

Čehoslovaški predsednik vlade dr. Hodža pravi o demokraciji:

»Temelj naše demokracije je zrasel od spodaj navzgor in mora zato tudi spodaj najti življenjsko silo za obstoj in nadaljnji razvoj. Od zgoraj organizirana demokracija bi vodila k diktaturi, od spodaj navzgor vzrasla demokracija pa pelje k častni organizaciji vseh komponent, k ureditvi stranke in kulturi političnega strankarstva. Angleška demokracija ima svojo bogato in staro tradicijo, francoska demokracija ima svojo filozofijo, čehoslovaška demokracija pa poudarja svojo posebnost

s smislom za disciplino, za red in odgovornost. To je nje prispevek k svetovni demokraciji.

Za zdrav razum jasne besede!

Spor med Uruguajem in Rusijo

Prekinitev diplomatskih stikov

Uruguajska vlada je izročila poslaniku Sovjetske Rusije, Minkinu, potne liste, češ, da je primorana prekiniti diplomatske odnose, ker je ugotovila, da je Sovjetska Rusija podpirala revolucionarne izgrede in prevratniške akcije v Južni Ameriki.

J. P.

Po začrtani poti v novo leto

Proti koncu leta 1934. je nenadoma padel režim JNS, ki se je smatral, da je vsemogočen in večern. Na njegovo mesto je stopil Jevtičev režim, ki je spočetka obljubljal, da bo hodil nova pota, pota zakonitosti, pota, ki vodijo k normalizaciji našega gospodarskega in političnega razvoja.

Še dobro se ni zasidral, že je tudi ta režim začel voditi politiko, popolnoma nasprotno oni, ki je bila spočetka obljubljena. Namesto zakonitosti smo doživeli najhujšo protizakonitost, namesto normalizacije je ta režim zbudil še večje strasti in sovražstvo proti vsemu, kar se režimu ni hotelo kloniti. Doživeli smo zloglasne in za vsako civilizirano državo sramotne 5.-majske volitve, ki so sicer prinesle režimu navidezno zmago, v resnici je bila ta zmaga za režim največji poraz, katerega posledica je bil padec režima.

Novi režim Stojadinović. Korošec, Spaho je nastopil s programom, ki je dal upanje na boljšo bodočnost in čimprejšnjo ureditev notranjih razmer na podlagi svobode in demokracije. Kot uvod v to novo življenje je ta vlada obljubila nove politične zakone, in sicer **volilni, društveni in tiskovni zakon**. Od tedaj je minilo že skoro sedem mesecev, obljubljenih zakonov na žalost še nimamo in niti ne vemo, kdaj jih bomo sploh dobili. Namesto novih zakonov in novih volitev v Narodno skupščino, vidimo, da obstoja stremjenje, kako čimdalje vladati z Narodno skupščino, izvoljeno na petomajskih volitvah, katere je največji del pristašev sedanje vlade ali bojkotal ali pa glasoval za listo opozicije. Čije poslanci nočejo v to skupščino, niti imeti z njo kakega stika. Tudi razne politične in gospodarske poteze nam kažejo, da se resno ne misli na skorajšnjo predložitev obljubljenih zakonov.

Razumljivo je, da taka politika vzbuja nezadovoljstvo, ker vsi resnični prijatelji normalizacije razmer in konsolidacije naše države vidijo, da po tej poti ne pridemo do cilja in so prepričani, da je do normalnih političnih razmer mogoče priti le potem popolne politične svobode in demokracije. V dobro sedanjemu režimu je pripisati le to, da je vsaj delno omogočil politična zborovanja.

Na vseh opozicijskih, kakor tudi na vladnih shodih se povečini razpravlja o notranjih političnih razmerah — o hrvaškem vprašanju itd., medtem ko se gospodarska in socialna vprašanja prerado zanemarljiva, dasi so vsak dan bolj peča. Tudi v političnih vprašanjih ni dovolj jasnosti. Ljudstvo se vedno bolj

in opravičeno vprašuje, na kakšni podlagi se bodo ta vprašanja zadovoljno rešila. Točnih in jasnih odgovorov pa ne dobi ne od strani združene opozicije niti od vlade. Tako zaključujemo leto, ne da bi bilo tudi samo eno od vseh teh perečih vprašanj rešeno in stopamo v novo leto z isto negotovostjo, kakor smo stopili v leto 1935.

Socialistično delavstvo je imelo na vsa ta vprašanja bolj jasno in enotno gledanje, kakor meščanske stranke in grupacije, to pa radi tega, ker na vsa ta vprašanja gledamo iz čisto drugega stališča kakor meščanske stranke. Tudi v novem letu nam ne bo treba našega stališča in gledanja na razvoj dogodkov dokaj spremenjati, ker nam je dosežani razvoj dogodkov dal prav.

Sodr. Jakšič je nedavno napisal članek, v katerem je z ozirom na notranjo ureditev države napisal tudi to-le:

»Mi socialisti smo vedno bili, kakor smo tudi danes za državno in narodno edinstvo, mi smo za svobodno politično življenje, zasnovano na strankah, mi smo za politično svobodo, za državljansko enakopravnost, za pravi parlamentarizem na podlagi splošne, enake, tajne volilne pravice, skratka mi smo za demokracijo.«

To stališče s. Jakšiča — katero je za vsakega socialista razumljivo — je v meščanskih krogih zbudilo precej razburjenja in padali so očitki, da se mi zavzemamo za ne vem kakšen državni centralizem, čeprav ga odklanjamo. Mi smo bili in bomo

vedno proti vsakemu takemu centralizmu.

Smo in bomo za enotno ureditev države, na podlagi najširšega in demokratičnega sporazuma med vsemi, ki žive v tej državi. Smo bili in smo proti vsaki hegemoniji enega dela naroda nad drugim. Vsako nadvlado, naj ta pride iz Beograda, Zagreba ali Ljubljane, odklanjamo kot škodljivo.

Nihče ni več trpel od posledic državnopravnih bojev, kakor delavski razred, zato si tudi nihče tako iskreno ne želi, da se to vprašanje čimprej uredi, kakor delavski razred, ker je prepričan, da dokler se to vprašanje zadovoljivo ne reši, mu je nemogoče vse svoje moči koncentrirati v boju za rešitev gospodarskih in socialnih vprašanj, katera so za delavski razred življenskega pomena.

Socialistično delavstvo bo moralo tudi v novem letu večji del svojih moči posvetiti tem političnim vprašanjem, predvsem pa boju za **uvedbo popolne svobode in demokracije v državi za vse državljane**, ker le po izvojevanju popolne svobode in demokracije bo mogoče zadovoljivo rešiti ostala vprašanja, ki ovirajo normalni politični in gospodarski razvoj v državi. Borba za svobodo in demokracijo je obenem borba za kruh in boljše življenje. Delavski razred je bil in bo vselej in povsod edini iskren boritelj za svobodo in enakopravnost.

Ne vlada, francoski parlament odloča

»Zunanja politika ni interna zadeva vlade, ampak je zadeva ljudstva oz. njegovih zastopnikov v parlamentu.«

je izjavil te dni v francoskem parlamentu nek socialistični poslanec, v debati o izjavi ministrskega predsednika Laval. »Ako bi zunanjo politiko prepustili vladni in dopustili, da se o tem razpravlja za zaprtimi vrati tajnih kabinetov, bi ne bili parlament in mi (poslanci) ne ljudski zastopniki. O zunanji politiki odločaja ljudstvo, ki

mora tudi nositi posledice. Na tehtnici so interesi miru, interesi Francije, v takih usodnih vprašanjih pa nam je zunanji minister preslab porok, da bi mu lahko slepo zaupali usodo vsega naroda. Vlada je odgovorna narodu, narodni zastopniki pa so tu, da pokličejo vlado na odgovornost poprej, predno bi bilo prepozno.«

Laval v borbi Zaupnica s 43 glasovi večine

Poleg finančnih težkoč, ki jih ima Francija reševati, je bilo za Lavalovo vlado te dni nakritičneje vprašanje zunanje politike. Laval je posredoval med Italijo in Anglijo za sporazum v italijansko-abeteskem sporu. Že posredovanje, še bolj pa predlogi Italiji, so zbudili ogorčenje v mednarodni javnosti. Anglija je okrenila pred parlamentom. Laval pa je te dni dajal račune o tej politiki. V zbornici so mu očitali, da se je izneveril Društvu narodov in da je nujno, da Francija vztraja pri na-

čelih Društva narodov, v katerem so vse države zaščitene, če bi bile napadene. Laval je izjavil, da so takrat že izbruhnile sovražnosti, ko so bili stavljeni predlogi, obenem pa se je posvetoval s Hoarejem o kolektivni varnosti, sankcijah ter blokadi. Francija hoče ostati zvesta Angliji in voditi politiko le po načelih Društva narodov. Anglija se sme zanesti tudi na pomoč Francije v primeru vojne med njo in Italijo.

Razprave so bile silno burne. Za zaupnico Laval je glasovalo 296 po-

Tako vlada fašizem

Avstrija mora vrniti Ameriki posojilo

Klerofašizem v škripcih

Po neuspehu, ki ga je doživel avstrijski režim v Angliji, je zaprosila avstrijska vlada Zedinjene države za odgoditev vrnitve posojila, ki ga je Avstrija prejela za zimsko pomoč leta 1920 v znesku 24 milijonov dolarjev. Od te vsote bi morala Avstrija plačati 1. januarja 405.000 dolarjev. Zedinjene države so avstrijsko prošnjo zavrnile. Avstrija bo torej morala poravnati svoje obveznosti, kar dela samozvancem silne preglavice.

Države Balkanske zveze za Anglijo

in Društvo narodov proti Italiji

Kakor poročajo listi, je Anglija dobila zagotovilo Jugoslavije, Grčije in Turčije, da bodo te države podprle angleško mornarico v Sredozemskem morju v slučaju napada s strani Italije. Ta medsebojna vojaška pomoč je utemeljena v smislu statuta Zveze narodov.

Anglija in Francija sta obljubili Turčiji, da pristaneta na spremembo določb laussanske pogodbe iz leta 1923, ki določa, da Turčija Dardanel ne sme utrditi, niti ne v času vojne.

slancev, proti 276 pri prvem glasovanju. Pri drugem glasovanju je dobil večino 43 glasov, ker je glasovalo za vlado 304 poslanci, proti 261.

Glasovanje je dejansko nezaupnica. Padec vlade je odvisen od tega, če bodo radikalni ministri (6) odstopili ali ne, ali pa bodo ostali v vladi zaradi težkega notranjega položaja.

Ogromen moralen pomen ima debata v francoski zbornici, ker se je v njej Francija solidarno izrekla za Društvo narodov in njega načela.

B. Traven, Bombaž

II. Knjiga

Prevoja Talpa 41

Neki natakak je zbolel na mrzlici in je bil v treh dnevih mrtev. Bil je Španjolec, ki je šele pred dvema letoma prišel sem. Njegovo mesto je dobil neki Mehikanec, Morales po imenu. Bil je spreten, inteligenten dečko. Kadar sem slučajno prinesel pecivo v kavarno, sem skoraj zmeraj videl, kako se je Morales pogovarjal s tem ali onim tovarišem. Kajpak so se natakakji zmeraj pogovarjali, kadar niso stregli. Toda na tele pogovore sem postal pozoren. Če so se preje natakakji med sabo pogovarjali, so se pogovarjali nekako površno. Govorili so o loterijskih srečkah ali o kaki drugi stvari ali o dekletih ali o družinah. Navadno so se pri tem smejali in delali dovtipa.

Če pa je Morales s kom govoril, se ni nihče smejal, nego so ga vsi pozorno poslušali. Govoril pa je zmeraj Morales, drugi so bili pa poslušalci. Aha! »Strokovna organizacija restavracijskih namočencev« je delala.

Mehikanske strokovne organizacije ne poznajo neokretnega birokratičnega aparata. Njihovi tajniki se ne čutijo »uradnike«, nego so vsi mladi, prekipevajoči revolucionarji. Strokovne

organizacije so nastale tu šele v revoluciji poslednjih desetih let. In tako so že takoj spočetka zašle v najmodernejšo smer. Naučile so se mnogo iz izkušnj ameriških strokovnih organizacij, iz izkušnj ruske revolucije, imajo eksplozivno silo mladih viharnikov in prožnost organizacije, ki išče še svoje oblike in menja vsak dan taktiko.

Saj res, v La Moderni je izbruhnila stavka. Stavka natakakjev. Senjor Doux se je smejal. Za svojo kavarno se kaj takega ni bal. In sedaj so vsi gostje iz La Moderne prihajali v njegov lokal, ker so se bali zahajati v kavarno, kjer je bila stavka. Ta strah je bil upravičen. Kajti policija je tu v delavskih bojih nevtralna. Če priprči gostu, ki stopi v kavarno, kjer je stavka, kamen v glavo, potem sme oditi k zdravstveni policiji, kjer ga obvežejo. Splošno pa se policija za vse skupaj ne briga. Stavkovne straže, ki stoje pred kavarno, so mu vendar povedale, da je v kavarni stavka. Razen tega pišejo o tem časniki in tudi dovolj letakov so mu stisnili v pest. Zato mora vedeti, kaj ga čaka. Saj mu ni treba iti prav v to kavarno, lahko gre v kako drugo, ali pa lahko sede na klop na trgu ali pa gre na izprehod. Kdor pa gre tja, kjer frči kamenje po zraku, temu se prav zgodi, če dobi kaj na glavo.

La Moderna je po štirih dneh privolila v vse zahteve.

Tri tedne kasneje je stopil Morales k senjoru Douxu in rekel: »Torej osemurni delavnik, dvanaest pež na teden, popolno kosilo in dvakrat kavo s pecivom.«

Senjor Doux, ki je bil tako škodoželjen, ker se je njegovemu konkurentu zgodila škoda, se je najprej močno ustrašil. Nato je rekel: »Moraleo, pojdite k blagajni. Tu je vaša mezda in sedaj smete oditi, kajti odpuščeni ste.«

Morales se je obrnil, slekel beli suknič in takoj so tudi ostali natakakji slekli svoje sukniče in stopili k blagajni.

Senjor Doux jim je nekoliko zmeden izplačal mezdo in nato so odšli. Bil je prepričan, da bo dobil druge ljudi. Tistim nekaj gostom, ki so bili tedaj v kavarni, je postregla senjora Doux. Nato so pa drugi prišli in videli, da ni natakakjev, sploh niso sedli, nego so takoj zopet odšli. Vstopilo je samo nekaj tujcev, ki so sedli in nekaj naročili; menili so, da je tako počasna postrežba v tej deželi običajna. Prvi večer pred kavarno še ni bilo stavkovnih straž. Toda naslednje jutro so že stale tam in so prav marljivo delile letake. Zopet so prihajali v kavarno samo tujci, ki špansko pisanih letakov niso znali brati in tudi niso razumeli, kaj so jim stavkovne straže pripovedovale.

(Dalje prihodnjic.)

Iz notranje politike ob novem letu

Beograd, 27. 12. 1935

Za prvo letošnje številko »Delavske Politike« se še spodobi malo notranjepolitičnega pregleda, kakor se nam prikazuje ob koncu leta.

Preden pa razpravljamo o pojavih v politiki meščanskih krogov, naj iznova opozorim, da zaključuje tudi delavsko gibanje letošnje leto svojo politično bilanco — aktivno in visoko pozitivno: Priprave za petomajske volitve so pokazale visoko razredno zavest jugoslovanskega proletarijata in pokazale, da je delavski razred ostal tako kompakten in tako enoten, da more poseči vsak čas aktivno v politično življenje. Aktivnost ni zamrla, kader razredno zavednih delavcev je ostal. Ostal je čvrst, nepristopen za kompromise, nedostopen za opuščanje socialističnih načel.

Naj bo tudi še danes znova zapisano, da so ravno delavci, delavci v tovarnah, obrtniških delavnicah bili tisti, ki so zahtevali, da se delavski razred uveljavi pri volitvah kot samostojen političen faktor.

Četudi še ni ustanovljena stranka in tedaj nimamo politične organizacije, vemo, da so pretekla leta delavske vrste le še bolj združila, pomnožila in ojačila.

Sicer pa se je notranja politika v letošnjem letu nekako tako-le razvijala: Zgodnja spomlad je do vruga porušila umetno zgrajeno stranko JNS. Od stranke, ki je pri volitvah dobila absolutno večino, so ostali le posamezni delci, le posamezniki se še prištevajo morda k tej stranki. Ostali pa so iskali in iščejo nove orientacije, nove oblike in iščejo streho pod drugo firmo in stranko. Pohorci so del te razbite stranke in sami priznavajo, da sedaj še ni prišel čas, da bi sploh mislili na vnovično oživljanje te stranke.

Petomajske volitve so razbile JNS, Jevtić si je ustanovil mesto tega edin instrument v narodni skupščini, slavljen in poveljevan je vladal Jevtić v skupščini in v državi. Preko noči pa: Jevtić pozabljen, do važnih mest so prišli oni, ki so se petomajskih volitev vzdržali, Jevtić je napravil prostor onim, ki so trdili, da je treba rešiti hrvaško vprašanje.

Napovedali so: pomirjenje v državi, nove politične zakone, zato, da se zopet uveljavi v državi politična svoboda, svoboda govora in združevanja.

Izvenparlamentarna opozicija je sedaj pričela prirejati politična zborovanja, morda pa je ta ali oni skrivoma iskal formul in potov, da se rešijo vsaj neki problemi, ki jih vsebuje hrvaško vprašanje.

S politično svobodo so obljubili povratek demokratičnega režima. Kot prvi dokaz, da obstoja volja, vrniti državi demokracijo, je bila ustanovitev nove stranke, ki so jo krstili za jugoslovansko radikalno zajednico.

Rekli so: to stranko bomo ustvarili od spodaj navzgor, ustvarili brez sile, brez bajonetov, kundakov in pendrekov.

Aca Stanojević je bil postal predsednik te stranke. Dr. Stojadinović, dr. Korošec in Spaho pa so tvorili strankin glavni odbor. Danes je Aca Stanojević na eni, dr. Stojadinović pa z dr. Korošcem in Spahom na drugi strani. Stranka pa je še zmeraj ena, le zagrebški del te jugoslovanske radikalne zajednice je potegnil z Aco Stanojevićem, ki zastopa še vedno glavni odbor starih radikalov. Zagrebčani so s tem sklepom sigurno ustregli dr. Mačku, ki je z Aco Stanojevićem, torej s starimi radikali menda še najbolj zadovoljen. Vsaj se še spominjamo, da se je Laza Marković, ki je prišel letos za nekaj dni kot odposlanec starih radikalov v Zagreb, večkrat in dalj časa razgovarjal tudi z Mačkom. Le tega nismo izvedeli od agencije Avale, če in kaj sta se Maček in Marković dogovorila.

Kakor se ustanavlja stranka pod vodstvom ministrskega predsednika, notranjega ministra, ministra za promet, ministra za šume in rude in ob sodelovanju ministra brez portfelja

Zahtevamo, ker smo opravičeni

Minimalne mezde

Strahovito je, kako padajo mezde že tri, štiri leta. Temu ni kriva zgolj kriza, ker je zaposlenih nekaj več defavcev, vendar mezde padajo. To je obnem izkoriščanje delovne sile, ker delavstvo glede svoje eksistence nima nobenega zakonitega varstva. Na eksistenčne pogoje bi se moralo gledati zlasti pri oddaji vseh javnih del, kar danes ni slučaj.

Če delavski razred trpi zaradi izkoriščanja, je dolžna država potrebno ukreniti, da se zlo odpravi.

Zato zahtevamo zakon o minimalnih plačah.

Znižanje stanarin

V Zagrebu se vrši dne 5. t. m. kongres Zdrženja stanovanjskih najemnikov. Predsednik Zdrženja profesor Katunarić je izjavil (pristaš zasebne lastnine):

»Zasebno lastnino je treba ščititi, dokler ne škoduje celoti. Ko pa škoduje večini naroda, je potrebno, da država intervenira in da z izrednimi ukrepi odstrani škodo, ki jo trpi večina državljanov.

Stanovanjska vprašanja je prepustil zakonodajalec samim sebi... Hišni posestniki so si pa ustanovili kartel, s katerim je bil izigran zakon o

prosti ponudbi in iskanju. Hišnim posestnikom se je posrečilo, da so obdržali višine najemnin, ki ne ustrezajo našim današnjim razmeram.

Tu se mora geniti državna uprava, oziroma narodna skupščina, ki zastopa interese — vsega naroda.

Zavarovanje za starost in onemoglost

Socialne razmere v državi kriče po splošnem zavarovanju za starost in onemoglost. Minister ima pooblastilo. Zato smatramo, da je dolžnost države, da to vprašanje resno vzame v pretres in takoj reši.

Svoboda besede, tiska in organizacije

Vse to je sedanja vlada obljubila. Uvidela je, da je potrebno spoštovanje narodove volje in javnega mnjenja, če hočemo brez nadaljnega notranjega trenja preiti v zdrave normalne razmere.

Na podlagi obljub zahtevamo, da nam novo leto prinese te stvari. Kdo si bolj želi normalnih razmer kakor mi!

Gospodarska politika

Načrtno gospodarstvo!

Kaj je načrtno državno gospodar-

stvo? Teško je povedati, kaj. Trdimo pa lahko dvoje:

Prvič: Država mora preprečiti ogromno eksploatacijo po tujem kapitalu, ki je do danes izprešal ogromne dobrine iz države in naroda. Zapolniti je treba preogromne dobičke prejšnjega gospodarskega izkoriščanja v prid države in izboljšati socialni položaj državljanov.

Drugič: Poiskati trg za produkte in producirati za dom in po potrebi.

Tretjič: Zajamčiti delavcem in namješćencem s strogimi zakoni za existenco primerne prejemke in kršitelje teh določb strogo kaznovati.

Četrtič: Spraviti oderuške cene industrijskih, deloma tudi živilskih cen v sklad z normalnimi in preizkimi cenami kmetijskih pridelkov.

To so nujne reforme, ki jih zahteva lakorekoč dvanajsta ura preokreta na bolje.

V današnjih razmerah, ko se ubija aktivnost državnega proračuna, slači konzumente do srajce, ne more in ne bo moglo narodno gospodarstvo uspevati. Ni mogoče!

Ta nova politika, ki je doslej nismo opazili, je potrebna.

Bitka za demokracijo in republiko v Španiji

Pred volitvami v Španiji?

Zadnja izpremema vlade v Španiji je izločila klero-fašiste Gil Roblesa in druge njegove pristaše iz vlade. To je bila logična posledica naraščanja opozicije, ki jo vodijo zopet socialisti proti trenutni reakciji, ki je nastopila po oktobrskem uporu. To je pa tudi znak, da se pričinja v Španiji, ki je razmeroma velika evropska država.

odločilna borba za demokracijo in republiko.

V novi Valladaresovi vladi tudi ni korumpiranega Lerrouxa (radikalec) in njega pristašev, ki je Gil Roblesa sprejel v vlado in mu poveril celo vojno ministrstvo. In prav ti dve stranki, ki imata sedaj tudi večino v parlamentu, sta s svojo reakcionarno politiko izzvali oktobrski upor in sedanjo krizo države.

Novi predsednik vlade je zaupnik predsednika republike, ki ima namen utrditi republiko in jo ščititi pred navalom desnice.

Dobro pred dvema meseci je bil Valladares notranji minister. Gil Robles ga je z intrigami izrinil iz vlade. Pa zakaj? Ne samo, ker je s predsednikom republike zahteval pomirjenje z levico, ki je bila od upora v oktobru 1934 nekako na »indeksu« pri režimu, ki je pred štirimi leti storil isto. Gil Robles je zlasti črtil Valladaresa, ki je odločno zahteval, da se vse sile policije, žandarmerije in napadalnih gard mobilizirajo proti vsakršnemu državnemu udaru, ki bi prišel z desnice, to zlasti s strani vojnih formacij Gil Roblesove katoliške mladine.

Valladares pa je obnem zasledoval in nadziral mahinacije in intrige nekaterih katoliških vojnih šefov in anarhistov, katere je Gil Robles, ko

prav tako se trudi tudi izvenparlamentarna opozicija, ki jo vodita dva Jovanovića, Davidović in blagoslavlja od časa do časa tudi dr. Maček iz Zagreba, da bi ustvarila neki instrument, da se ta izvenparlamentarna opozicija tudi dejansko formira. Iščejo že dolgo ideoloških temeljev in programov za tako strankarsko formacijo. Maček jim ni dal nobenega upanja, da bi lahko s temi prizadevanji uspeli.

Upamo, da bo v prihodnjem letu delavskemu razredu dovolilo, da si izgradi samostojno politično stranko?

je postal vojni minister, reaktiviral in jim izročil važna službena mesta. Mesece se je šepetalo v Španiji o prevratu reakcionarnih generalov. Vendar je Valladares še septembra meseca letos izjavil dopisniku sodrženega belgijskega »Peupla« povsem odločno, da ni nevarnosti za prevrat ne z desne in ne z leve.

In res, Robles ni več minister vojne niti minister sploh. Novi predsednik vlade je postavil na čelo vojske in na čelo mornarice ljudi, ki jim republika zaupa. Prav verjetno pa je tudi, da se v kratkem izvede prečiščenje vojske in državne uprave, ker so Gil Robles in njegovi prijatelji postavljali na važna vodilna mesta le svoje reakcionarne tovariše.

Republika se ob naporu utrjuje. In stori to lahko, ker se zaveda, da jo podpirajo pri tem delu množice španskega naroda. Koalicija Gil Robles-Lerroux ima morda še večino v parlamentu, toda pravzaprav je ni nikdar imela — med narodom. Reakcija, kakor se zdi, ne bo imela prilike, da onemogoči napore republikanske ob-

novitve, ker se je predsednik republike končno odločil, da razpusti parlament in pozove narod, da pove svojo jasno besedo.

Gil Roblesova reakcija dobro ve, da je prišel odločilni trenutek. Ona uamerava otvoriti vojno proti republiki in nje sedanjemu predstavniku A. Zamori. Boj, ki je že pričel, bo težak. Toda

zmaga republike in demokracije je že v naprej gotova

pod edinim pogojem, da socialisti in vsi pravi demokrati umejo svojo dolžnost in da čvrsto in združeni vstopijo v boj proti skupnemu sovražniku.

Doslej še ni bila izdana amnestija in sedi v zaporih in ječah španske republike še okroglo 30.000 udeležencev oktobrske vstaje. Tudi organ španske socialistične stranke »El Socialista« je še vedno prepovedan. Stranka je brez tiska, ker ne sme izdati niti kakšnega nadomestnega glasila.

Barbarstvo v italijansko-abesinski vojni

Protest radi bombardiranja bolnic

Komisija »Mednarodnega Rdečega križa« je zaključila preiskavo radi po italijanskih aeroplanih bombardirane bolnice Zedinjenih držav v Dessiju in poslala poročilo Društvu narodov. Poročilo navaja, da so bile na bolnici razobešene zastave rde-

čega križa. Italijanski aeroplani so v okolici bolnice vrgli nad 1000 bomb. Bolnico je zadelo več vžigalnih bomb, od katerih sta dve eksplozirali in popolnoma opustošili operacijsko dvorano itd. Ubitih je bilo 50 oseb, 220 pa ranjenih.

Bolgarski pučisti pred sodiščem

26 obtožencev, ki so hoteli izpremeniti režim in umoriti kralja

Pred vojaškim sodiščem v Sofiji se vrši obravnava proti polkovniku Dam. Velčevu in 15 soobtožencem. Obtoženi so zarote ter, da so hoteli z nasiljem vrci režim in odpraviti mo-

narhijo v Bolgariji. Sodišče je od 50 zagovornikov vse odklonilo, ki niso rezervni častniki, češ, da gre samo za vojaški zločin.

Na abesinskih planotah kosi smrt...

Friderik Stampfer „Nemška paralela

k volitvi predsednika ČSR republike

Narod je demokratičnega duha

Vsi prijatelji svobode v Evropi si mnogo čestitajo, da je bil dr. Edvard Beneš izvoljen za predsednika čehoslovaške republike. Negotovost in skrb se je pojavila tuptam. S tem večjim zadovoljstvom smo pa opazili, da češki narod trdno vztraja pri demokraciji dalje. Če ne bi bila zavist nekaj nespametnega, bi kot Nemci mogli biti zavistni.

Cehi so z zavestnim instinktom umeli, česar mnogi Nemci še danes ne umejo: namreč, da spada na čelo republike le zanesljiv republikanec ter da smemo z najvišjim političnim uradom poveriti le moža, ki ima politično znanje, politične izkušnje in politični značaj. Če bi bili Nemci vobče to enostavno resnico umeli, bi bili še danes svobodni ljudje, ker tega niso mogli, so sedaj ujetniki roparske tolpe iz brez obrambe.

Po preizkušnji politične nadarjenosti, ki so jo Cehi doslej dokazali, jim bi smeli tudi zaupati, da bi tudi v direktnem ljudskem glasovanju našli pravega moža. Vendar je bolje, da ustava čehoslovaške republike takih eksperimentov ne pozna.

V Nemčiji se je vršila samo ena pametna volitev predsednika. To je bila volitev Eberta, ki ga je volila narodna skupščina 1919. V ljudski volitvi bi bil Ebert komaj izvoljen, ker večina ljudstva še ni bila socialistična, meščanskih volilcev pa ne bi bilo mogoče niti z desetimi konji privleči, da bi volili »rdeče«. Iz podobnih razlogov strahu proti protestantom so se ogibali volitev katoliški centrumaši. Za odkritega republikanca bi bilo v ljudski volitvi malo upanja.

Če je bila kljub temu sklenjena in sprejeta v ustavo ljudska volitev, je bilo to posledica, doktrinarne vne- me, s katero je demokratični notranji minister Hugon Preuss branil to svojo najljubšo idejo, v kateri ga je tudi desnica podpirala. Čeprav je bila že takrat jako protizidovska, se ni sramovala, sprejeti v bogajme plebiscita iz rok Žida. Weimarska koalicija je hotela napako popraviti. Desnica je o tem predčasno izvedela, ter je — ali nje radikalno krilo — vprizorila akcijo. Kakor žalostno je propadel Kappov puč, je vendar imel dve politični posledici, ki sta bili usodni za Nemčijo: Bavarska je postala reakcionarno leglo hitlerjanstva, in o kaki odpravi nevarne volitve državnega predsednika po ljudstvu ni moglo biti več govora.

Kmalu se je izkazalo, da nemško meščanstvo in njeja trabanti, ne ve-

do z ljudsko volitvijo storiti nič pametnega. Namesto, da bi se ogledali po politično zrelih možeh, ki bi znali državno ladjo voditi v viharju, so si iskali voditelja in rešitelja, ki bi imel nadčloveška svojstva in delal čudeže. Ko je država v prvih letih miru propadala, je »gospodarstvo« imelo od inflacije ogromne dobičke. Tako so se jele pripisovati »industrijskim vojvodom« mistične lastnosti, ki so jih prej pripisovale dinastijam. Da so bili uspešni gospodarski voditelji večinoma prav tisti politični pestovanci kakor njih častilci, ni nihče opazil. Tako je bil kak Cuno kot kancler mogoč, ki je porursko vojno pričel in izgubil.

Pozneje, ko je kupčija šla slabeje, se je obrnila zveličavna vera zopet k vojakom. Stresemann si je vil roke zaradi Hinderburgove kandidature. Preprečiti je ni mogel in s tem je — pravzaprav že 1925 — nastala nesreča. Prijatelji in sovražniki so pričakovali od te volitve odločilne dogodke; da jih več let ni bilo, je bilo za vse presenečenje. Vzrok je bil v tem, da se je Nemčija zunanje politično in gospodarsko dvigala. Tako ni bilo pravega povoda za aktivnost komodnega starega moža, ki se je zavedal svoje politične nezmožnosti.

Prišla pa je gospodarska in politična kriza. Spomladi 1930 se je skrhalo zadnja parlamentarna vladna večina, velika koalicija Hermana Müllerja. Dogodek take vrste je za državo s parlamentarno demokracijo, zlasti mlado, življenjske nevarnosti. Če preneha parlament biti sposoben za vladanje, tedaj se prenese na drugega glavnega faktorja ustave, predsednika, vse breme odgovornosti. Republikanski politik na Hindenburgovem mestu, bi bil še utegnil rešiti demokracijo. Hindenburg je ni mogel, tudi ne, če bi jo hotel.

Tako je nastala dve leti pozneje prava divjaška situacija. Napolitične množice, ki so prvotno volile Hindenburga, so se pogreznile zaradi svojega obupa na najnižjo stopnjo političnega praznoverja in so izvolile preroka stupidnega fanatizma za svojega izveličarja in rešitelja. Da ne bi Hitler postal predsednik, so morali republikanci nastopiti za Hindenburga. V varstvu te monarhistične ruine so branili republiko.

Da je prišlo do tega, ni bil samo zli slučaj, marveč je bila to posledica vpliva sistema. Republikanci so imeli seveda prav mnogo mož, ki so imeli za predsednika boljše sposobnosti, kakor oba kandidata, toda niti enega, ki bi se mogel le približno

meriti po popularnosti z onima. Idolu nemških množic ni odgovarjala demokracija, še najmanj pa bistvo nemškega delavskega gibanja. Protihitler, ki bi bil s svojim kričanjem prekosil nesmisel Hitlerjevega kričanja in bi bil zaradi tega čaščen kot polbog, ni bil mogoč. Tu je bil stari maršal še vedno boljši. Republikanci so se torej pridružili Hindenburgu in z njih pomočjo je Hindenburg zmagal nad Hitlerjem — da je nekaj mesecev potem kapituliral pred njim. Po njegovi smrti je priredil Hitler plebiscitno komedijo; dal se je potrditi na svojem mestu, ki si ga je prav za prav že osvojil. S tem se je zgodilo do pičice isto, kar so napovedovali nasprotniki ljudskih volitev: iz »popolne demokracije« je po dialektični poti nastala najpopolnejša despotija sveta.

Od takrat so besedo kakor »svoboda«, »pravica«, »človečanstvo« — besede, ki smo jih na Češkoslovaškem v zvezi z volitvijo predsednika Masaryka in sedaj Beneša vedno slišali, za Nemčijo besede brez smisla in vsebine ali kvečjemu odmevi iz davno minulih časov. Tako globoko pade ljudstvo v nesrečo, ki si ne zna izbrati vrednega poglavarja. Tem bolj moramo zaradi tega čestitati češkemu narodu, da je umel, da je demokracija dejansko najboljša izbira in je tako ravnal. Za nas pa je vendarle tolažba in zadoščenje, da so Nemci, kakor nemški socialni demokrati te dežele, pri tem pomagali. Ni nam torej treba privilegija pametne politike popolnoma prepuščati Čehom; kosček pripada tudi nam. Nekega dne se bo tudi Nemčija naučila, kar Češkoslovaška že zna.

(Po »Neuer Vorwärts«.)

NB. Člankar je urednik bivšega in sedanjega »Vorwärtsa«, ki izhaja na Češkoslovaškem. Članek pojasnjuje razvoj politike v Nemčiji.

Slovenski in hrvaški klerikalci

Klerikalizem ima dve železi v ognju

Zanimivo je, da je slovenski klerikalizem osamljen, čeprav je tudi zlasti Hrvaška večinoma katoliška. Slovenski klerikalci so že večkrat skušali poziviti stike med slovenskim in hrvaškim klerom, kar je pa bilo brez uspeha. Nasprotno, na Hrvaškem so onemogle vse katoliške organizacije, razen takozvanih »križarjev«, ki pa sodelujejo pri prireditvah drja Mačka. Tudi duhovništvo stoji na stališču, da proti Mačku ne more iti, ker je Maček zajel Radičevo gibanje, kateremu pripada večina seljaštva.

Za naše klerikalce je ta položaj jako neugoden. Razvidno pa je iz tega dejstva, da se hrvaški klerikalizem orientira po hrvaškem javnem mnenju, ne pa po kakih drugih načelih ali dejstvih.

Odtod tudi izhaja, da slovenski agitatorji za JRZ na Hrvaškem ne morejo razviti agitacije, dasi bi bilo z ozirom na konfesijsko enotnost to pričakovati.

Izgleda pa, da ima klerikalizem dve železi v ognju.

Pomilostitev v Avstriji

Krivica ni popravljena

Pomiloščenje v Avstriji, ki so ga izposlovali poslanci angleške delavske stranke, je le delno in se ne nanaša na one sodruge, ki so morali bežati v inozemstvo. S tem torej krivica še ni popravljena in ne dosežena kakršnakoli možnost popustljivosti napram režimu.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjč. — Uprava.

Sadov imperializma

Duša daljnega iztoka

Po resničnem dogodku zabeležil Wilhelm Carl.

Zvečer dne 14. marca leta 1927. je sedel kitajski admiral Pi v zadnji sobici čajarne »K večni blaženosti« v Sanghaju in je pil pivo »Tsiu«, prigrizoval je pražena lotosova zrna in se je zabaval z dražestno pevko Meešeng, prvo cvetko kitajskih sing-song-deklic. Svojo, bogato z zlatom obšito admiralsko suknjo je slekel in jo malomarno vržl preko stola, medtem ko se je udobno zleknil po »Kangu«, nizkem kitajskem, iz opek sezidanem počivališču poleg peči, na katerem se je tesno primaknil k pevki. Daleč tam zunaj v pristanišču, ob najoddaljenejšem pomolu je bila usidrana njegova mornarica, ponos Sun-čuan-fanga, močnega guvernerja Santunga in Či lisa: štiri križarke, dva topovska broda in pet torpednih rušilcev.

Admiral je ravno pripovedoval pevki neko dvomljivo duhovitost, ko naenkrat zasliši pred vrati oster prepir s slugo. Takoj nato pa se odpro duri na sležaj in admiralov priložnik plane v sobo. Bil je blede ko zid in kolena so mu klecala. Ne oziraje se na zahteve olike in discipline, se je upehan vsedel na najbližji stol in je ternal: »Eksclenca — velika nesreča! Vaša mornarica je ravnokar odplu-

la. Zapustila je sanghajske pristanišče z namenom, da preide k našemu nasprotniku, k južnokitajskim revolucionarjem.« Admiral Pi ni odgovoril niti besedice, oblekel je svojo admiralsko suknjo, globoko se je poklonil pevki in je odšel. Pripravljeni avto ga je s priložnikom vred odpeljal proti pristanišču. V svetli mesečini je admiral še lahko prepoznal, kakor tenki prapori se vijoče, temne proge dima odhajajočih ponosnih bojnih ladij, ki so se razblinjale v daljavi.

Drugo jutro se je admiral vkrcal na neki japonski parnik in se je odpeljal v Tientsin. Javil je svojo nezgodo in je čakal. Čez nekaj tednov je prejel celo uljudno brzojavko svojega najvišjega predstojnika generala Sun-čuan-fanga, s katero ga je ta prosil, naj se javi v tedanjem Sun-čuan-fangovem glavnem stanu v Tsingtau-u. Admiral Pi je s svojim priložnikom, zaupajoč v svojo srečno zvezdo, lahkega srca odpotoval v Tsingtau, kjer se je vržl pred Sun-čuan-fangove noge in je čakal, da ga bo ta milostljivo dvignil.

Sun-čuan-fang je dolgo zrl na pred seboj ležečega, smehljal se je in molčal. Admiral se je začel neprijetno znojiti.

Čez precej časa je Sun-čuan-fang odprl usta in je počasi spregovoril:

»Admiral Pi, priredi svojim prijateljem svečanost; stroške nosim jaz.«

Admiral Pi se je dvignil ves blede, trikrat se je z iztegnjenima rokama poklonil generalu in je kakor omamljen odtaval. Priložnik ga je moral podpirati.

Dve uri pozneje je sedel admiral Pi v bivšem hotelu »Prinz Heinrich«. Pred seboj je imel listo prominentnih osebnosti glavnega stana in krog nje: ga je sedelo troje pisarjev, ki so izgotavljali vabila na svečanost. Proti večeru so se začeli ustavljati pred hotelom številni avtomobili in rikše in velika dvorana se je začela polniti s povabljenici. Admiral Pi je stal ob vhodu in je pozdravil vsakega posameznega ter je s ljubeznivim »Tsing-tsing« in »Bu-gan-tang« nujal svoje goste, da posedejo. Pojedina se je pričela. Na razpolago je bilo vsega, kar si le zamore kitajski gurman požele: več ko sedemdeset vrst mesa, govedine, svinjine, bravine, piške, račke, gosi, zajci, srne, plavute morskih somov, mladi poganjki bambusovega trsja, iztisnjene in na drobno sesekljane deževnice, na juhi zakuhana gnezda ptiča salamangana, sladko sadje iz Japonske, z južne Kitajske in z Jave, pred vsem pa riž v velikih skledah. Nič ni manjkalo, kar spada na mizo kitajskega velikaša in kar ponuja letni čas. Nemško pivo,

japonski sake, kitajsko riževno vino, žlahtno vino iz Porenja in sekt iz francoske Šampanje se je iskril v kristalnih kozarcih in skrbel, da je bila dobra volja vedno na višku. Admiral Pi je bil posebljena ljubeznivost, naspival je svojim gostom in njegov veseli »Ha-gan-han!« (Izpij do dna!) je venomer odmeval po dvorani in bodril pivce.

Proti jutru pristopi k gostitelju sluga in mu nekaj natiho pove. Admiral Pi je pokimal in je stisnil presenečenemu slugi stodalarski bankovec v roko; nato mu je izročil tudi svojo listnico in mu je naročil, naj njeno vsebino po končani slovesnosti razdeli med služinčad. Admiral se je potem dvignil s sedeža in je s tanko leseno palčico, ki mu je služila pri jedi mesto vilic, potrkal na šampanjsko čašo in je rekel: »Hvala vam, spoštovani gospodje in sopivci, da ste s svojo prisotnostjo pripomogli moji prireditvi do izbranosti in bleska. Zelo obžalujem, da moram sedaj — proti vsem pravilom — pojedino sam zaključiti, vendar imam pripravljeno za vas še posebno presenečenje. Dovolim si vas prositi, gospoda moja, da mi sledite.«

Gostje so bili mnenja, da jih čaka v sosedni dvorani prijetno iznenadenje — cvet ženstva iz Santunga, pevke iz Su-čana, kaka slavna potujoča

Ubog poljski delavec — zaveden naš bojevnik

Tistim, ki kljub razmeroma dobremu zaslužku »nimajo« za naročnino

Te dni nam je pošta dostavila pismo poljskega delavca s. H. iz K., ki nam piše:

»Cenjeni sodrug!

K. A., viničar iz R. mi je naročil, da naj naročim »Delavsko politiko«. S prvo številko mi pošljite tudi položnico . . .

. . . Nam gre silno slabo, po letu ni veliko zaslužka, ker delo tako slabo plačujejo, po zimi pa sploh nič. Družino imam, jesti bi morali vendarle . . .

Ob priliki bom kaj več napisal. Voščim srečno in zadovoljno novo leto.

Kdo bi ne bil vesel takega pisma, kdo ne ponosen na tako zavednost v

vrstah tistih, ki na kmetih, odrezani od industrijskih centrov žive s socialističnim gibanjem in čutijo potrebo imeti naročen socialistični časopis, za katerega so pripravljani plačati tudi poslednjo pristradano paro svojega manj kot borega zaslužka.

Pokažite ta dopis tistim, ki zaslužijo kot Vi sami, ki ste naročniki lista, pa se izgovarjajo, da ne zmorejo naročnine. Pokažite jim dopis in vprašajte jih, ali se bodo pustili osramotiti od ubogega poljskega delavca, od viničarja iz Slovenskih goric, ki v zimskih mesecih s svojo družino največkrat nima kaj jesti.

Vi, ki ste naročniki, postanite agitatorji kot je ubogi poljski delavec, ki je sebi in svoji družini pritrgal Din 1.50, da nam je lahko sporočil ime novega naročnika.

O, če bi bilo samo senca toliko zavednosti med vsemi, ki jih tepejo razmere, kako močni, kako silni bi bili, koliko bližje našemu cilju.

Pozdravljena, poljski delavec in viničar, naj bi vajino voščilo za novo leto, ob desetletnici »Delavske politike«, vzbudilo nezavedne in zaspalne, naj bi Vajin vzgled postal merilo naše zavednosti!

Ob zaključku leta se iskreno zahvaljujemo vsem našim sodelavnikom, poverjenikom in zaupnikom s prošnjo, da ostanejo tudi v letošnjem letu zvesti sodelavci našega lista.

Srečno novo leto
želita
uredništvo in uprava

Doma in po svetu

Koledarček »Delavske politike«, Današnji številki smo priložili žepni koledarček za leto 1936 vsem našim naročnikom z željo, da bi jih ob vsakem času spominjal, da je treba pridobivati »Delavski politiko« novih naročnikov, zlasti pa redno plačevati naročnino.

Klerikalci ustanovljajo »Delovno fronto«. Za novo leto nameravajo klerikalci pričeti z izdajanjem »delavskega« lista pod imenom »Delovna fronta«. Gospodje izdajatelji, voditelji bivše SLS hočejo dobiti delavsavo pod svojo politično copato in temu namenu bo služil tudi novi list. Delavstvo je ginjeno nad tem, da mu gospodje posvečajo tako veliko pažnjo. Ker delajo v duhu »Quadragesimo anno« in navodilih Vatikana, bo njihovo »delo« blagoslovljeno. Če jim smemo pri tem kaj svetovati, potem vsekakor to-le: Razlago svojega programa si lahko prihranijo, zadostuje, ako začno s priobčevanjem avstrijske kronike od 12. februarja 1934 dalje, t. j. od tistega dne, ko se je v Avstriji program, s katerim hočejo pridobiti in osrečiti naše delavstvo, pričel praktično izvajati. Vsa javnost pa ve, da je tej klerikalni donkišoteriji z delavstvom kljub vsemu usojen prav tak konec kot oni pod proslulim JNS-režimom. Eno dobro stran pa ima nova akcija klerikalnih velmož, napravila bo konec zmedam in prepričanju o frontah in frontarstvu. Ne verjamemo, da bi si še kdo v delavskih vrstah upal agitirati s parolo, ki so jo klerikalni politiki dokončno diskreditirali.

Podpora za nezaposlene rudarske in topilniške delavce, ki se vrnejo iz inozemstva. Po ministrski naredbi (Služb. nov. 156-XXXVI z dne 9. julija 1935) imajo nezaposleni rudarski in topilniški delavci, ki se vrnejo iz inozemstva, pravico do podpore iz bratovskih skladnic, če ne dobe zaposlitve doma. Izpolniti morajo seveda vse pogoje članstva (odjava in članstvo do odhoda, oziroma dopustnega roka) in se jim potem članstvo v inozemstvu upošteva kakor bi bilo prvotno doma. Podpore izplačuje osrednji odbor iz razpoložljivih tekočih sredstev in po določbah bratovske skladnice, kateri je nezaposlenec pripadal pred odhodom v inozemstvo. V ta namen je bil izdelan poseben pravilnik.

Svoj klub v narodni skupščini namerava ustanoviti bivši minister Komnenovič.

Predsednik narodne skupščine Čirič, ki je bil izvoljen na Jevtičevi listi in za predsednika kot kandidat opozicije, je izjavil, da je potrebno, da vstopijo vsi njegovi prijatelji v JRZ.

Politik Ljuba Davidović (demokratski voditelj) je praznoval minul teden 72letnico rojstva.

Tudi v niški upravi OUZD so imenovani člani svobodnih strokovnih organizacij odklonili sodelovanje. V Nišu tudi niso bili imenovani v samoupravo okrožnega urada za zavarovanje delavcev predlagani kandidati. Zato so posamezniki, ki so bili imenovani, takoj odstopili. Krajevne svobodne strokovne organizacije so poslane na pristojno mesto protest proti imenovanju.

Trboveljska družba bo plačala za leto 1935 pet odstotkov dividende. To je na videz malo. Nimamo še poročila, zato ne vemo, koliko dobička je dala v rezerve, koliko investirala in odpisala. Če pa primerjamo, da je

Joža Golmajer:

Pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščenecv za vso državo

80.000 privatnih nameščenecv zahteva takopokojninsko zavarovanje, kakršnega ima 10.000 nameščenecv v Sloveniji in Dalmaciji

Skupni odbor Saveza privatnih nameščenecv Jugoslavije (S. P. N. J.), Saveza bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov Jugoslavije (Botič) in Saveza lekarniških sodelavcev Jugoslavije je sklical za 2. in 3. novembra 1935 v Beogradu anketo, na kateri se je med drugim tudi razpravljalo o vprašanju penzijskega zavarovanja privatnih nameščenecv in soglasno sklenila:

»Da se takoj izkoristi in izvede pooblastilo iz finančnega zakona za l. 1934-35 § 57 t. z. in v zvezi s pooblastilom finančnega zakona za l. 1935-36 § 7, tako, da se razširitev zakona o penzijskem zavarovanju privatnih nameščenecv na področju cele države s tem, da se pritegne v zavarovanje vse kategorije (poklici) privatnih nameščenecv, kakor tudi trgovske sodelavce in zobotehniške.«

Ta anketa je spravila vprašanje razširitve pokojninskega zavarovanja zasebnih nameščenecv po zakonu o Pokojninskem zavodu zasebnih nameščenecv v Ljubljani zopet iz mrtve točke, tako, da je to vprašanje postalo predmet posebnih študij pristojnih činiteljev. To vprašanje je sicer že davno načeto in je minister za socialno politiko in narodno zdravje dobil v finančnem zakonu pooblastilo, »da more, kadar spozna, da gospodarske razmere to dovolijo, razširiti pokojninsko zavarovanje po določbah razčiščenega teksta zakona o pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščenecv v Ljubljani še na ostale kraje kraljevine Jugoslavije, kjer doslej tega zavarovanja ni bilo, in sicer za vse gospodarske panoge, ali pa za posamezne.«

Razširjenje pokojninskega zavarovanja zasebnih nameščenecv ni samo velikega socialnega, temveč tudi velikega gospodarskega značaja, ker počiva zavarovanje na t. zv. kapitalnem kritju. Na področju Slovenije in Dalmacije, kjer to zavarovanje že obstoja in kjer je okoli 10.500 zavarovancev, so znane premijske rezerve koncem 1934. leta 318.374.860 Din. To številko sem navedel, da si lahko predstavljamo efekt, če se sedanje zavarovanje razširi na vso državo in da podkrepim ne samo socialno plat, temveč tudi gospodarsko plat tega zavarovanja. Te velikanske vsote je treba po predpisih nalagati, in sicer tako nalagati, da se obrestujejo z najmanj 6 odstotki. Zavarovalna tehnika gre svojo pot in je v naprej preračunjena in določena, kar se pa ne more trdititi za naložbe, odnosno placeman takega ogromnega kapitala. Rente, odnosno pokojninsko zavarovanje nameščenecv, je v glavnem torej odvisno od gospodarstva za zavarovanje zbranega denarja. Radi tega si

upam dvomiti, da se bo moglo tako zavarovanje, ki bo šlo okoli 90.000 zavarovancev, tudi s tako skrbnostjo in takim pregledom upravljati, kakor sedaj, ko se stekajo sredstva samo za 10.000 zavarovancev. Ne rečem, da bo funkcionirala zavarovalno tehnična stran. Pač pa se je bati, da ne bi funkcionirala gospodarska stran, predvsem ne naložbena politika, od katere je v glavnem zavarovanje odvisno.

Pokojninski zavod za nameščenecv v Ljubljani je bil pozvan od ministra socialne politike, da izdela v mejah zakonskih pooblastil načrte uredb o razširjenju pokojninskega zavarovanja ter pozval zavod, da mu pošlje potrebne statute in druge podatke, ki mu bodo potrebni za presojo možnosti razširitve tega zavarovanja. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje pričakuje predlogov pokojninskega zavoda v Ljubljani, na podlagi katerih se bo to vprašanje končno uredilo. V vseh nameščenjskih organizacijah in krogih vlada za to vprašanje velikansko zanimanje. Zato je prav, da se otvori o izvedbi tega za nameščenstvo zelo važnega vprašanja v našem časopisu javna diskusija.

Predvsem je treba ugotoviti: Če bi se želelo v celoti realizirati resolucijo, sprejeto na beograjski anketi, potem to na podlagi sedanjega pooblastila ni mogoče, ker je pooblastilo preozko. Novo pooblastilo mora soglašati z resolucijo ankete.

Nadalje želim načeti vprašanje: Da-li se da že obstoječo organizacijo zavarovanja enostavno razširiti na vso državo, ali se v ostalih delih države ustanovijo novi nosilci. Z ozirom na zavarovalno tehnično službo bi po mojem mnenju bila razširitev zavarovanja takoj mogoča. Vendar z ozirom na velik

gospodarski značaj zavarovanja in z ozirom na naložbeni princip tako centralistično zavarovanje v interesu samih zavarovancev odsvetujem.

Da bi se mogla v celoti realizirati beograjska resolucija in da bi se to zavarovanje postavilo res na zdravo podlago, sem mnenja, da bi moral minister za socialno politiko dobiti novo pooblastilo, ki bi imelo v glavnem sledeče smernice:

1. Da razširi dolžnost zavarovanja po obstoječem zakonu o pokojninskem zavarovanju na vso državo za vse nameščenecv, kakor tudi na osebe, zaposlene v trgovskih in drugih obratih, ki spadajo pod obrtni zakon (trgovske sodelavce), na zobne tehničke in na strojnike s strojniškimi izpitom.

2. Da ustanovi v Beogradu, Zagrebu in Sarajevu nove samostojne pokojninske zavode in razsodišča, odredi njihova področja, imenuje začasne uprave s predsednikom in odborom zavarovancev in službodajalcev v enakem številu, ki nvedejo organizacijo novih pokojninskih zavodov.

3. Da ustanovi v namenu skladnega izvrševanja predpisov zakona in uredb o pokojninskem zavarovanju nameščenecv in varovanja skupnih koristi skupni organ vseh pokojninskih zavodov in določi s posebno uredbi njegovo kompetenco; da odredi, da vsi pokojninski zavodi plačujejo v skupni rezervni fond 10 odst. od zbranih premij, katerega bo upravljal skupni organ pod pogoji, ki se določijo v uredbi.

4. Da izda potrebne izvršilne predpise. Po mojem prepričanju se da želja 80.000 pokojninsko še ne zavarovanih nameščenecv po pokojninskem zavarovanju samo na ta način realizirati in postaviti na zdravo in solidno podlago.

V ogledalu

Nov slovenski dnevnik je začel izhajati v Ljubljani; ime mu je »Slovenski dom«. Naši čitatelji si bodo sami znali napraviti sodbo o njem, če jim povemo, da se urejuje v ljubljanski Kopitarjevi ulici in da ga »Slovenec« toplo priporoča.

Značilna sošistika. Nedeljski »Slovenec« v nekem članku po svoje modruje o vprašanju delavskih mezd, ki ga zaključuje s tole duhovito ugotovitvijo: »Zato se mora imenovati demagoško početje katerekoli strokovne organizacije, ki hoče doseči zvišanje mezde brez ozira na gospo-

darske razmere. Dobre plače more dati le dobro stoječe gospodarstvo.« Tako! Dovolimo si eno vprašanje: ali mogoče K. I. D. slabo stoji? Ali dela T. P. D. stalno z deficitom? Ali dela »Ruda« d. d. brez dividend? Ali stoji mariborska tekstilna podjetja tik pred polomom? Ali je »Našička« delala z izgubo? Zakaj pa so vseeno v vseh teh podjetjih, tudi v onih, kjer sede »Slovenčevi« zaupniki v upravnih svetih, delavske mezde tako sramotno nizke? V industriji znašajo povprečne mezde 20 Din. V agrarnih obratih pa 5 do 8 Din dnevno. Delavci naj pa gredo v klerikalno »Zdruzeno del. fronto« in molče, kajne?

gledaniška družba — na vsak način višek svečanosti. Toda admiral Pi je vodil svoje goste na dvorišče. Na svoje presenečenje zagledajo stotnijo Sun-čuan-fangovih vojakov, oboroženih s svetilkami in bakljami. Prizor iz vojaškega življenja. Kratko pred zoro? Gostje obstoje in čakajo. Admiral Pi je odšel na sredino tesnega dvorišča, tik za njim mu je sledil njegov pribočnik. Vojaki so zatvorili krog niju krög. Kaj pa bo? Iluminacija? Ali bodo vojaki razglasili gostiteljevo povišanje? Gostje so stegovali vratove, da bi bolje videli. Admiral je snel novomodne, s kostjo uokvirjene naočnike in jih je izročil pribočniku. Tudi paradno admiralsko suknjo je slekel in jo položil pribočniku čez roko. Nato je admiral Pi počenil na kolena in na roke, nagnil je glavo in je čakal. Takoj je pristopil vojak-velikan z dolgim rabeljskim mečem v rokah, dvignil je to težko orožje in je položil admiralu njegovo glavo k njegovim nogam. Groza je popadla goste in hipoma se je izpraznilo dvorišče. To je bila svečana pojedina, ki jo je na povelje Sun-čuan-fanga priredil admiral Pi svojim prijateljem v Tsingtau-u dne 23. aprila 1927. leta.

(»Bücherkreiss«, Berlin 1930)

Fašistična vzgoja

Srečno in veselo Novo leto

žele cenjenim odjemalcem, naročnikom kakor tudi vsem znancem sledeče tvrdke:

Grlic Jakob trgovina z mešanim blagom Sv. Križ Rogaška Slatina	Anton Natek trgovec Šoštanj	TISKARNA »KOLEKTOR« Albin Pogačnik Stražišče pri Kranju
IVAN PODOJSTERSEK trafika Črna pri Prevaljah	IVAN KUNST gostilna in mesarija Šoštanj	LEKARNA MR. M. RAUCH Mestni trg Kranj
KNEZ - KRULEC gostilna in sodavičarna Črna pri Prevaljah	ROPAN JOŽE točilnica in pekarna Šoštanj	CIRIL DOLENC strojno in žično pletenje za posteljne in vrtno mreže. Delavnica Orehek 2 Skladišče Kranj, Stara cesta 2
Delavska pekarna r. z. z o. z. PREVALJE	J. MRAVLJAK p. d. RAJŠTER JOŽE Šoštanj	LOGAR & KALAN Na drobno! manufakturna založa Na debelo! Lastnik: Srečko Vidmar Kranj
	ŠUMLJAK IN FERDER mesarija Družmirje Šoštanj	KLEMENČIČ JANEZ mesar Bleiweissova ulica 21 Kranj
Delavsko-kmečka hranilnica in po- sojilnica za mežiško dolino r. z. z o. z. PREVALJE	ČOK ANTON GOSTILNA trgovina z mešanim blagom in deželnimi pridelki Šoštanj-Družmirje	ARNUŠ IGNAC trgovina z mešanim blagom Ptuj
	IVAN GRUBER trgovina mešanega blaga Šoštanj-Družmirje	ALOJZ PINOSA urar in draguljar Ptuj
Srečno in veselo novo leto želi vsem svojim članom, nameščencem, vsem krajevnim odbo- rom, sodelavcem in poslovnim prijateljem	VIKTOR JEŽOVNIK mesar Šoštanj	ZADRUŽNA ELEKTRARNA za Ptuj, Breg in okolico, r. z. z o. z. Ptuj
Načelstvo in nadzorstvo Konzum- nega društva za Mežiško dolino r. z. z o. z. PREVALJE	FRANC VIRBNIK splošno krojaštvo Šoštanj	FRANC KUKOVEC krojaški mojster Ptuj
	PLETERSEK trgovina in gostilna Šoštanj	JELINEK ROZIKA gostilna Ptuj
	ANGELA MEDIC gostilna Cerovšek Šoštanj	IVAN CVIKL manufakturna trgovina Ptuj
	IVAN ŠMIGOVC klobučar Šoštanj	ANTON BRENCIČ trgovina z železnino Ptuj
	FRIDERIK TERŽAN trgovina z mešanim blagom Šoštanj	ROZINA FRANC pekovski mojster Toplice Zagorje
ANTON ŠUSTERIC mesarija Pesje — Velenje	JOSIP KOZLEVČER mesarija in klobasičarna Šoštanj	FRANJA KOŠIR mesarija Toplice Zagorje
HINKO MAREN trgovina in gostilna Pesje — Velenje	FRANJO GREBENSEK splošno čevljarstvo Šoštanj	
JOŽEF PIBERNIK mesarija Velenje	DELAVSKA NABAVALJALNA ZADRUGA vpisana zadruga z omejeno zavezo Šoštanj	Srečno in veselo Novo leto želi vsem članom Splošno konzumno društvo „Posavje“ ZAGORJE OB SAVI
IVAN ČEDE pekarna Velenje	MILOŠ KOPUŠAR trgovina z mešanim blagom Šoštanj	
DELOPST parna pekarna Šoštanj	PERNUŠ IVAN trgovina z usnjem, čevljarskimi potrebščinami in izdelovanje gornjih delov (Z novim letom lokal Vidovdanska cesta, nasproti pošte) Kranj	

Srečno in veselo Novo leto

žele cenjenim odjemalcem, naročnikom kakor tudi vsem znancem sledeče tvrdke:

Konzumno društvo rudarjev Hrastnik	ALOJZIJA SKOBE vinočič Hrastnik	P. BAUERCHHEIM trgovina z mešanim blagom Hrastnik
	KONZUMNA ZADRUGA KEMIČNIH in STEKLARSKIH DELAVCEV Hrastnik	HERCOG MILOŠ avtopodjetje Hrastnik
PAVLA IN JANKO INO mesar in prekajevalec Zagorje	PEČNIK GIZELA trgovina z mešanim blagom Hrastnik	JOSIP RAKAR brivec Hrastnik
KOVAČ KATI gostilničarka Toplice-Zagorje	FRANJO ŠOPAR deželni pridelki Hrastnik	KLENOVŠEK JAKOB radio- in elektropodjetje Trbovlje
REZIKA IN ŠTEFAN KOŠIR mesar Zagorje	KAROL SENICA gostilna in mesarija Hrastnik	STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA DELAVSKI DOM Trbovlje
FRANC VIPAVEC krojač Toplice Zagorje	IVAN LOGAR gostilna in mesarija Hrastnik	TERŽAN IVAN in IVANA gostilna Delavski dom Trbovlje
VINKO MENDUSIČ gostilničar Zagorje	JOSIP HOFBAUER trgovina z mešanim blagom Hrastnik	BREGAR SLAVKO poslovodja trgovine Delavski dom Trbovlje
VINKO VODOPIVEC krojaški mojster Zagorje	KNEZ JAKOB trafika Hrastnik	BREZNIKAR IVAN mesar Terezija Trbovlje
FRANJO HERING brivec Zagorje	JOSIP BANTAN gostilna Hrastnik	MALGAJ ANTON čevljarstvo Trbovlje
VINKO in MILKA DOMITROVIČ gostilna Hrastnik	FERDO PEKLAR čevljar Hrastnik	KERLE JAKOB damski frizer in brivec Trbovlje
USLUŽBENCI KONZUMNEGA DRUŠTVA RUDARJEV in PEKARNE Hrastnik	ALOJZ MERSEL čevljar Hrastnik	ŠVAGELJ ANTONIN dekoracijski in sobni slikar Trbovlje
DRAGO LOGER gostilna Hrastnik	AMALIJA LOGAR gostilna in mesarija Hrastnik	VRANEŠIČ JOŽE brivski in damski salon Trbovlje
RIBNIKAR FRANC mesar in prekajevalec Hrastnik	FRANJO BENETEK manufakturna in modna trgovina Hrastnik	KOZINA KARL slaščičarna Trbovlje
ANTONIJA ČEPLAK trgovina z mešanim blagom Hrastnik	BRATA ROBOV-a čevljarstvo Hrastnik	JEREB & BIZJAK kovinska industrija Trbovlje
BOGOMIR HOFBAUER gostilna Hrastnik	VIKTOR DEŽELAK trgovina z mešanim blagom Hrastnik	
ALOJZ ŠTRAUS trgovina z mešanim blagom Hrastnik	GUČEK IVAN radio zastopstvo Hrastnik	Zvočni kino „Delavski dom“ Trbovlje
ALOJZIJA ŠENTJURC gostilna Hrastnik	ARNŠEK JANKO modno krojaštvo Hrastnik	Maskarada — Krik sveta — Chopinov poslovni valček — S križem in mečem — Ave Marija — Grof Monte Kristo — Vstajenje — Donski ko- zak — Kruh naš vsakdanji — Nesrečneži — Sveta ljubav — Nataša — Ples v Savoju — Dantejev pekel — Pesem na Volgi — Bosam- bo — Car Kalifornije — Poročna noč
DRAGO LISAC brivski salon Hrastnik	R. AVSENAK gostilna Konzumnega društva rudarjev Hrastnik	
BIRTIČ SLAVKO gostilna in mesarija Hrastnik	KAROLINA URBAJS trafika Hrastnik	

Srečno in veselo Novo leto

žele cenjenim odjemalcem, naročnikom kakor tudi vsem znancem sledeče tvrdke:

KLENOVŠEK RAJKO klepar Trbovlje	Junger Ludvig prekajevalnica Prešernova ul. Celje	Ravnikar Ivan veletrgovina Kralja Petra c. Celje
GOLOB IVAN mesar Retje 133 Trbovlje		
BERGER IVAN trgovina usnja, čevljarških potrebščin in kož Trbovlje	HOTEL »POŠTA« Rebeschegg Celje	OSET FRANC trafika Vodnikova c. Celje
TANC JOŽE trgovina podružnice Delavski dom Terezija Trbovlje	BAŠTEVC ANTON restavracija pri Cinkarni Tovarniška ul. Celje	RODEŽ DAVORIN slaščičarna Pobrežje pri Mariboru
PAVŠEK IVAN in ALOJZIJA gostilna Delavski dom Terezija Trbovlje	HOHNEC ŠTEFAN mesar na trgu Celje	Karol Robavska nasl. KAROL RAKUŠA parna pekarna Koroška c. 24, Tel. 22-44 Maribor
GOLOB FRANC mesarija pri Zavrašku Trbovlje	ŠANC JURIJ zajuterkovalnica Vodnikova ul. Celje	JOSIP KARLO izdelovanje usnjate galanterije Trg Svobode 6 Maribor
ROVŠNIK JOŽE krojaštvo Loke 360 Trbovlje	STIBELJ DOMINIK mizarski mojster Mariborska c. Celje	ERNEST GERT svečar in medicar Gosposka ulica 13 Maribor
VOZELJ STANKO brivski in damski salon Trbovlje	NARAKS sodavičar Kralja Petra c. Celje	Marija Vrhunc Maribor Majstrova ulica št. 17 — Telefon št. 24-36 Trgovina s špecerijo in delikatesami, glavna zaloga kvasa in oglikove kisline iz tovarne P. Teslić, Sisak, zaloga slada in malčne moke za pekarje, trgovina s premožem in drvni na debelo in drobno.
HOTEL »BELI VOL« Fani Lebič Celje	DOMAJNKO ŠTEFAN čevljarški mojster Lastni Dom št. 11 Celje	
GORIČAR VD. knjigarna, trgovina s papirjem in muzikalijami Kralja Petra c. Celje	PILIH MARTIN krojaški mojster Kovinarska ul. 8 Celje	MARKO ROSNER Melje Maribor
KRAJNC FRANC irizerski salon za dame in gospode podružnica Mariborska (Setel) in Glavni trg Celje	TURK ŠTEFAN mesarski mojster Mariborska c in Prešernova ul. Celje	ANTON FEIERTAG parna pekarna Betnavska cesta 43 Maribor
SILIČ MARIJA gostilna Zavodna Celje	STROPNIK MARIJA gostilna Jugoslovan Mariborska cesta Celje	JOSIPINA KAUCIČ trgovina z mešanim blagom Tržaška cesta 2 Maribor
BOŽIČ ALOJZ trgovina s špecerijo Kralja Petra cesta Celje	HOHNEC VIKTOR mesar na trgu Celje	MAKS PSUNDER urar in optik Dvořakova 10 Maribor
FAZARINC ANTON trgovina s špecerijo Kralja Petra cesta Celje	ZUPANC IVAN gostilna Međojnice	IVAN KARNER lončar in pečar Stritarjeva ul. 23 Maribor
LEKARNA PRI KRIŽU Mr. Ph. Fedor Gradišnik Kralja Petra cesta Celje	PUNCER FRANJO trgovina z mešanim blagom Cesta na Grad št. 2 Celje	MANUFAKTURA »S A V A« Koroška c. 9 Maribor
VETERNIK FANI gostilna »Pri veseli vdovi« Gosposka ul. Celje.	OTA LOVRO gostilna »Jadran« Zavodna Celje	JAKOB KELC modno krojaštvo in uniformiranje Slomškov trg 6 Maribor
ROJC JOSIP mehanic Samostanska ulica Celje	A. M. BALDASIN tovarna sodavice in pokalice Gaberje, Mariborska Celje	DELAVSKI DOM r. z. z. o. z. trgovina s špecerijo Frankopanova ul. 1 Maribor
KRAJEC FRANJO gostilna »Amerika« Spodnja Hudinja Celje	JAKŠE FRANJO brivec pri »Ameriki« Spodnja Hudinja Celje	Josip Benko mesarija in tovarna mesnih izdelkov Prodajalne v Mariboru: Aleksandrova c. 19 in vogal Gosposke ulice in Glavnega trga.
REDNAK ŠTEFKO trgovina z mešanim blagom Teharje pri Celju	MALEJ FRANCKA gostilna Spodnja Hudinja Celje	

Srečno in veselo Novo leto

žele cenjenim odjemalcem, naročnikom kakor tudi vsem znancem sledeče tvrdke:

Ind. „Karo-čevlji“ DRAGO ROGLIČ MARIBOR Cankarjeva ul. Gosposka ul. 13	Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru reg. zadruga z omejeno zavezo	Podjetje za tehnične in elektrotehnične naprave Slavo Kolar Tyrševa cesta 22, telefon 24-66 Ljubljana
JAKOB LAH modna trgovina in konfekcija Glavni trg 2 Maribor	SLAVAN RIBARIČ trgovina z galanterijskim blagom Glavni trg 14 Maribor	LEGAT špecerija, delikatese, zajutrkovalnica Miklošičeva cesta 28 Ljubljana
PAVLA JANCER hotel »Pri zamorcu« Gosposka ulica Maribor	LEOPOLDINA LEBEN-EIGL damski česalni salon Gosposka ul. 28 Maribor	Miklošičeva cesta 28 Ljubljana
PARNA PEKARNA SCHERBAUM Grajski trg 6, Tel. 2960 Maribor	FRANC NOVAK pohištvo, vložke, tapetništvo, dekoracije in izdelovanje posteljnih odevj Vetrinjska ul. 7 MARIBOR Koroška c. 8	Priporoča se frizerski salon za dame in gospode JURMAN Ljubljana Miklošičeva 18 (pred sodnijo) in Sv. Petra c. 78 bivša lekarna Uradništvo, delavstvo in dijaki velik popust. Trajno kodranje Din 60.—
PUGEL & ROSSMANN veletrgovina z vinom Trg Svobode 3 Maribor	JANKO POGAČNIK foto-materijal Tyrševa cesta 20 Ljubljana	Postrežba prvovrstna! Prepričajte se! Rogelj Vaclav dimnikarski mojster Sv. Petra cesta 7 Ljubljana
ALBERT ECCARIUS urar in optik Slomškovo trg 5 Maribor	IVAN PERDAN NASLEDNIKI Ljubljana	Vinarna A. Briški Palača Grafike (pred kolodvorom), Ljubljana Se priporoča za obilen obisk in vabi na dobro kapljico!
INŽ. ARH. JELENEC & INŽ. SLAJMER gradbeno podjetje in tehnična pisarna d. z o. z. Vrazova ul. 11, Tel. 2212 Maribor	JESE JANKO eksportno čevljarstvo Cesta na Loko 20 Ljubljana Podružnica: Miklošičeva c. 36	GOSTILNA ELZA Tavčarjeva ulica 4 Ljubljana
ANTON PAŠ modna trgovina Slovenska ulica 4 Maribor	JUGOGRAFIKA klišarna Sv. Petra nasip 23 Ljubljana	IVAN RAHNE trgovina raznega blaga, zaloge ljutomerskih, bizelskih in haloških pristnih vin Ciglerjeva ulica 25 Moste pri Ljubljani
GUSTAV BERNHARD zaloge stekla in porcelana Aleksandrova 17 Maribor	Specijalni atelje za črkoslikarstvo PRISTOU FILIP Resljeva cesta 4 Ljubljana	ZANINOVIČ KRSTO gostilničar Moste pri Ljubljani
»BERNYT« izdelovanje kemičnih teh. preparatov in trg. s teh. izdelki Werner Bernhard Vrazova ulica 3 Maribor	CVETLIČARNA BIZOVIČAR Miklošičeva cesta 7 Ljubljana	PINTAR ERNEST brivec in frizer za dame in gospode Pokopališka ul. 4 Moste pri Ljubljani
PAVEL HERIČKO lončar in izdelovatelj peči Tattenbachova ulica 6 Maribor	PAVEL KOŠENINA d. z o. z. mesarija Gallusovo nabrežje 41 Ljubljana	FRANC MAUSER česalni salon za dame in gospode v kopališču Okrožnega urada Miklošičeva c. 20 Ljubljana
PRODUKTIVNA ZADRUGA KROJACEV Ruška cesta 3 Maribor	FRANC DOLINAR pekarna in slaščičarna Pred škofijo 11 Ljubljana Poljanska c. 19	LEKARNA DR. G. PICCOLI nasproti »Nebotičnika« Ljubljana
DELAVSKA PEKARNA r. z. z o. z. Tržaška cesta Maribor	DAJ — DAM buffet Dobra pijača in jedila po nizki ceni. Aleksandrova 4 Ljubljana	TEODOR RABIČ štamplije in grafični izdelki Miklošičeva c. 13 Ljubljana
FRANC REICHER modni atelje Tržaška cesta 18 Maribor	CVETLIČARNA SPLIT Ivanka Benedik Društva imajo popust. Francišškanska ulica 8 Ljubljana	Josip Mihelič in drug Tyrševa cesta 41, telefon 27-77 Ljubljana
ALFRED MARINI avtodelavnica Tržaška cesta 16 Maribor	POTNIK IN DRUG družba z o. z. Metelkova ulica Ljubljana	
RAJMUND PERKO trgovina z mešanim blagom, velezaloga sira in salam, ugodni nakup delikatesne robe Magdalenska ulica 15 Maribor	IVAN JAVORNIK mesarija Ljubljana Demobrnska cesta 7 — Wolfiova ulica 12	
Kavarna Central Ida Stickler Gosposka ulica Maribor	KONZUMNO DRUŠTVO VIČ Vpisana zadruga z omejeno zavezo Vič pri Ljubljani	
	DELAVSKA PEKARNA IN SLAŠČIČARNA M. Cvrtila in drug Postojnska ulica 11 Ljubljana	